

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cète 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru
cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto posteit.

Abonamentulu se face numai pe cète 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitetulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu
prin domnii colectori.

Sumariu: Cincisprediece ani din activitatea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. (Fine.) — Famili'a la diferite popóra. — Bibliografia că recensiune. — Sciri dela scól'a superióra de fete cu internatu, infintiata de cătra Asociatiunea transilvana. — Literatura. — Procese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romàn, luate in siedintiele dela 1 si 6 Decemvrie n. 1888, si 4 Ianuarie n. 1889. — Necrológe. — Bibliografia. — Post'a Redactiunei. — Anunciu de prenumeratiune.

Cincisprediece ani din activitatea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

(Fine).

Adunarea generala destinata a se tînea la Dev'a in Augustu 1873 nu s'a tînuta de locu. Causele neînăltereaceleia se afla comunicate cu precisiune in raportulu generalu din anulu 1874 in urmatorii termini :

„Dupace din caus'a morbului epidemicu ce a urmatu in var'a trecuta (colera mare), precum si in alte locuri, asia si in opidulu Dev'a, cum si din caus'a calamitatilor urmate dupa acelu morbu, pe anulu 1872/3 nu s'a pututu tînea adunare generala in loculu destinatu anume in opidulu Dev'a, pre lângă aceste cause destul de triste, mai intervenira si altele, cum recolt'a cea debila mai in tóte pàrtile patriei, apropierea timpului de érna, cându e mai anevoia a putea caletori; o parte considerabila din membrii Asociatiunei fù ocupata si cu preparatiunile pentru alegerea archiepiscopului si mitropolitului gr.-orientalu, — comitetulu dupa trienniulu expirat u s'au aflatu indemnatum a luá asupra'si insarcinarea de a conduce afacerile Asociatiunei si pre 1873/4“.

„Acela adoptà si pre anulu 1873/4 in principiu budgetulu preliminatu de adunarea generala dela Sebesiu pe anulu 1872/3, dara cu ocasiunea realisarii budgetului adoptatu, din combinarea sumei disponibile, dupa aratarea cassei numai de 4454 fl., aflându că spre realisarea tuturoru positiunilor din preliminariulu anului 1872/3 lipsesce o suma de 1026 fl., s'au aflatu necesitatu de impregiurari a face unele modificari respective reduceri la unele positiuni din preliminariulu anului 1872/3“.

In burse si ajutórie comitetulu impartise pe 1872/3 3180 fl. v. a., éra pe 1873/4 numai 2740 fl., adeca in proportiunea veniturilor din anulu celu nefericitu;

a suspinsu si sumele că se votasera pentru procurari de documente istorice, de obiecte archeologice, cum si pentru perfectionare in stenografia, căci si asia in urmarea concurselor publicate nu se presentase nici-unu concurent, precum nu s'au insinuatu nici membrii la secțiunile scientifice prevediute inca dela 1862 in adunarea dela Brasiovu, intetite in cea dela Hatieg, decât nu mai doi dela Clusiu, Dr. Gr. Silasi la cea filologica si Dr. Aureliu Isacu la cea istorico-iuridica. Hei, nu erá inca timpulu si nici spiritele dispuse.

Acestea premissé din anulu nefastu 1873 trecemu la lucrările adunarii generale a XIII-ea, care s'a celebrat la Dev'a in 10 si 11 Augustu st. n. 1874. In actele acestei adunari asia precum se afla ele conservate in organulu Asociatiunei *), ne intimpina căteva parti, momente si scene simptomatice, care merita prea bine că betrânnii se le revóce in memor'a loru, éra tinerii se si le insemné in interesulu viitorului loru.

Terminulu activitatiei de trei ani a comitetului espirase, prin urmare acesta dupa o praxa prosaica si usitata pe airea, nu avea decât se deschida siedint'a cu căteva cuvinte prin graiulu presidentului, se'si dea sama despre lucrările sale, se céra absoloriu si apoi se retraga lasandu pe adunare că sub unu presidiu ad hoc se'si aléga altu comitetu. O procedura că acésta se putea esplicá cu atâtu mai usioru, căci presidențele br. V. L. Popu 'si simtia inca din acelea dile sanitatea sa atâtu de alterata, incât a dou'a di dupa amédi se vediuse silitu a se retrage si a se culca.

Parea că nu'i erá a buna, precum dicemu noi ardelenii. Citiți acum'a discursulu cu care Popu a deschis in 10 Augustu dupa esirea din biserică adunarea generala dela Dev'a si veti aflá, că acela erá testa-

*) A se vedé discursurile presidentului in „Transilvania“ din 1874 Nr. 19 si tóte actele adunarei din Dev'a in Nrii 18. 19. 20.

mentulu seu nationale, pe care l'a improvisat că prin unu instinctu profeticu numai cu siese luni înainte de mórtea sa.

Patimile inca totu mai colcaiau, politic'a dilei inca totu mai influintă spiritele cu putere demonica, multe illusuni perduite inca mai amariau sufletele acelora, cari odata optimisti fără condițiune, dupa siepte ani trecuti din sistem'a dualistica, se vedea cadiuti într'unu negru pessimismu, misanthropi maniosi pe tota lumea si pe ei însii. Popu asia bolnavu cum eră, 'si propuse a combatte pessimismulu, a inaltia inimile, a intarí credint'ia in puterea de viatia a poporului romanu, in viati'a de veci a limbei sale, in renascerea culturei sale din ruinele descoperite de archeologi. Se reproducemu acilea câteva sententie din acelu discursu alu seu. „.... „Ide'a infiintarei Associatiunei transilvane romane nu numai că e marézia, dara pre aceea trebue se o consideram că o inspiratiune divina, purcesa din ingrijire parintesca de a nu da perirei unu poporu alesu!“ Mai departe:

„Cele ce au urmatu câtiv'a ani dupa intemeierea Associatiunei si se continua mereu, ne potu convinge pe deplinu, că intemeierea acestei Associatiuni a fostu o neaperata trebuintia — pentru de a nutri si susținea viati'a nationala între noi!“

„Orice alta asociare a puterilor nóstre materiali si intelectuali nu ar fi fostu in stare a contribui la promovarea si consolidarea existentiei nóstre nationali atâta, cătu contribue Associatiunea pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, asia dupa cum aceea s'a infiintat“.

Adeca Popu cu acestea cuvinte esite din convictiunea sa intima si din baierile inimei sale voiá se dica poporului sbiciulatu de atâtea furtune: Paziți clenodiulu ce aveti, precum ve paziți ochii din capu, se'lui feriți si de umbr'a vreunui pericolu.

Elu din pozitüne in care se aflase in acei siepte ani din urma, cunoscea situatiunea, vedea departe si sciuse ce vorbesce. De aceea a dou'a di, pre cându adunarea eră se tréca la alegerile de comitetu si functionari, reflecta mai antâiu pe alegetori la §§-fii respectivi din statute si la importanti'a acelui actu, dela care depinde prosperitatea Associatiunei, dupa aceea că si cum s'ar teme, că nu cumva alegerile se fia influintate prin ure si capritii politice ori confessionali, cătra finea cuventarei sale puse alternativ'a binecuventarei din partea natiunei, daca alegerile voru adaoge la consolidarea existentiei si a prosperarei acestei Associatiuni, — a blasphemului posteritatii, „daca nu ne vom scî infrena patimile urei si ale invidiei, precum nici sympathiile personale a le innadusi“, dupa acestea inchieie asia: „Éra interesseloru sau ambitiunei personale se nu ve faceti sclavi sau servitori niciodata, pentrucă nici-unu vitiu nu dehonéstéza demnitatea omenésca mai multu decât tocmai acesta“.

Inainte de a da in desbatere afacerile prevediute in programa, presiedentele pronuntia unu doiosu necro-

logu in memor'a mitropolitului Andreiu br. de Siagun'a, carele repausase in 16/28 Iuniu 1873. Totu atunci se inprospetă memor'a celorlalti barbati romani fruntași trecuti din acésta viatia totu in acelu anu in numeru de 11, intre cari episcopulu Iosifu Popu Salagénu, prepositulu Macedonu Popu, Eudoxiu Hurmuzachi, Demetru Mog'a s. a.

Simjndu-se reu presiedentele Popu dete presidiulu probatului seu amicu de cruce Iacobu Bolog'a si se retrase din adunare, pentru că se nu mai calce intrens'a niciodata.

Pentru acésta adunare s'au insinuatu dissertatiuni la timpu legalu dela I. Acseste Severu, de Gr. Silasi, Dr. Vuia, prof. Lapedatu, Zah. Boiu asesoru consist., I. V. Rusu. Tóte s'au pusu la ordinea dilei si că se fia ascultate, siedint'a prima s'a continuat si dupa amédi la 5 pâna la 8 ore, era doue remasera pe siedint'a de a dou'a di.

Tóte lucrările adunarei căte obvinu de regula in fiacare anu, au decursu in ordine. Contabilitatea pre cei doi ani se află purtata in tota regul'a că totdéuna de cătra dn. capitanu Const. Stezariu in calitatea sa de cassariu. Numai la spesele biroului s'au ridicat si astadata dificultati, anume cu privire la remuneratiunea secretariului manipulante, unde comisiunea taiase 100 si din a scriitorului 50 fl. Prea adeveratu, că in statute nu se prevede nici-unu felu de remuneratiune la nici-unu membru alu biroului; deci daca unulu sau altulu pretindea remuneratiune mai mare mai mica, deslegarea cea mai simpla a dificultatii eră si mai este, că adunarea generala se puna asemenea functiuni la concursu cu remuneratiune fixa, sau fara nici-un'a, specificându firesce agendele care vinu a se inplini, că se scia fiesce-care de ce are să se ţina. Din o măsura că acesta se va cunoșce usioru, că ce economia se poate face la administratiunea afacerilor Associatiunei, precum sunt: reprezentatiunea ei fatia cu autoritatile publice inferiore si superioare, corespondența cu despartiente si cu privati, ținerea in evidenția a membrilor si a taxelor dela aceia, referadele asupra concurselor, ținerea in ordine a bibliotecii, era de câtiv'a ani incóce ingrijirea de cele doue edificii ale Asociatiunei, comunicatiunea aprópe necurmata cu directiunea scólei si a internatului, grij'a neadormita pentru prosperarea loru si alte afaceri, care nu se potu prevedea.

Pe anul 1884/5 s'au votat burse pentru studenti	1990 fl.
Totu pentru 2 studenti că se depuna rigoróse	800 "
La sodali si invetiacei 420 + 222 fl.	642 "
	3432 fl.

Premiu pentru gramatica germana-romana pe sam'a oficirilor	300 fl.
Ajutoriu scólei dela Lapsiulu ungurescu (care apoi a urmatu in o serie de ani)	200 fl.
S'au mai cerutu si alte ajutóre la scóle, la tiparirea unei cărti „Viti'a cultivata“ trecuta prin revisiunea co-	

mitetului si unu premiu pentru istoria anului 1784, pentru fondulu scólei de fete in Clusiu, la care toté s'aru fi cerutu preste doue mii florini, care suma inse nu erá nicairi.

In acésta adunare s'au pusu érasi in discussiune diverse propuner si proiecte, in sine fórte sanetóse, a caroru realisare inse presupunea unu venitu celu puçinu indoitu mai mare decatú erá budgetulu acelui anu, inca si alu aniloru urmatori, sau mai scurtu, precum se mai observase si la altu locu, unu venitu anualu siguru de celu puçinu patrudieci pàna in 50 de mii fl., venitulu dela unu milionu, la care ar fi prea bine se cugete si se tinda cu toté bratiale toti membrii Associatiunei, éra acestia se nu fia niciodata mai puçini de cinci mii.

Patrudieci si patru de puncte s'au pertractat in adunarea dela Dev'a. Tinerea adunarei generale pe anulu 1875 s'a defiuptu prin o neplacuta precipitare la Lugosiu, dela care apoi comitetulu strimtoratu din doue parti a fostu silitu a se abate, a convocatu inse pe 18 Iuliu adunare estraordinaria la Alb'a-Iuli'a, in care s'a decisu că adunarea generala ordinaria sè se tñina in acelu anu 1875 in orasiulu S.-Reghinu, cum amu dice la mormentulu presiedentului Vas. L. Popu, repausatu in 17 Februarie la B.-Pesta, éra ale lui remasitie pamentesci transportate si astrucate in cimiteriulu bisericei dela S. Reghinu.

Adunarea dela S.-Reghinu a fostu deschisa de cătra v.-presiedentele Iacobu Bolog'a cu unu discursu, care mai intregu a fostu oratiune funebrala tñinta in memor'a fostului presiedente Vas. L. Popu. Respusu coresponditoru i dete membrulu Mich. Orbonasu.

Dupa alegerea notariloru ad hoc, presidiulu invita pe adunare că se mérga in corpore la mormentulu presiedentului; unde i se celebrà parastasu.

Dupa intórcere in sal'a de siedintie au fostu ascultate raporturile functionariloru unulu dupa altulu, secretariu, cassariu si alu bibliotecariului absentu, apoi s'au alesu comissionile pàna la $2\frac{1}{2}$ óre d. a.

In siedint'a din 30 Augustu presiedente fu alesu Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte protop. Ioanu V. Rusu pe doi ani restanti dupa alegerea din urma. Cu acea ocazie se escà disputa seriosa asupr'a dreptului acelor domni, cari au fostu cändv'a membri, éra dupa aceea au incetatu, căci n'au mai numeratu tax'a de 5 fl. cu anii intregi, ceea-ce s'a invederatu in modu fórte batatoriu la ochi prin unu estrasu decopiatu din cartile de comptabilitate, din care se cunosea de exemplu, că la inceputu, adeca in 1861/2 au fostu 728 membri ordinari, cari in 1862/3 au scadiutu la 442, in 1863/4 451, éra de ací incolo au mersu totu scadiendu, pàna cändu in 1873/4 au fostu numai 120, numeru de bat-jocura, éra in acestu anu 1875 ajunsesera abia érasi la 231 membrii cu căte 5 fl. din tiér'a intréga. Ceea-ce te mai punea la mirare erá, că tocmai dintre acei domni cari 'si intorsesera de multu dosulu cătra Associatiune, aceia strigau mai tare in adunari, că merge reu cu Associatiunea si mai pre sus de toté, că nu se inpartu

burse mai cu ridicat'a, in locu de a se mirá că se mai potu inparti. Si se nu créda cineva, că aru potea fi vorb'a de ómeni lipsiti, ingreunati cu familii numeróse, sau loviti de sórte sinistra; nicidcum. Cu totulu alti ómeni sunt aceia, despre cari se dicea in Rom'a: *Privatim divites, publice avari.*

Starea materiala a societatii nóstre s'a constatatlu a fi in adunarea dela Reghinu 61814 fl. 16 cr., adeca cu 2528 fl. 57 cr. mai multu decatú in anulu 1874.

Fondulu academiei crescuse la 13367 fl. 98 cr. Sum'a disponibila pe 1875 erá 4548 fl. 19 cr.

Preliminariulu compusu de comitetu, revediutu de comissiune si abia in doue positiuni schimbatu, adunarea ilu votà cu adaosu, că subventiunea de 200 fl. se mai dà scólei din Lapusiu inca numai asta-data, pentrucă mai sunt multe alte scóle totu asia de lipsite si prin urmare indreptatite de a cere si ele ajutoriu.

Pentru burse si ajutóre s'au votat	1800 fl.
La scóle sarace	400 "
Spesele de tipariu si chàrtia la fóia	708 "
Unu studentu la cancelaria	150 fl.

Loculu adunarii generale din 1876 fu destinat Sibiulu. Din vre-unu altu tñutu nu venise nici-o invitare; inse chiaru se fia venitul, dorint'a erá că se asiste si adunarea generala că atare la unu parastasu ce avea se fia celebratul pentru sufletulu primului seu presiedente Andreiu br. de Siagun'a.

Adunarea generala a XV-ea in ordine, tñinta in 1876 la Sibiu a durat trei dile si abstragèndu dela parastasulu celebratul de cătra Escelenti'a Sa mitropolitulu actuale pentru neuitatulu seu predecesor, cu adeverata evlavia crestinesca, insasi adunarea se presentase judecatii obiective că un'a din cele mai agitate, in care passiunile schintieau că o machina electrica pusa in rotatiune repede. Dela acea adunare au trecutu numai doispredieci ani; vre-o cincispredieci membri cari au participat la lucrările aceleia nu mai sunt in viatia, au remasu inse altii multi, cari afara de căte spunu actele siedintelor din 10, 11 et 12 Augustu mai tñu bine aminte acelea scene stringatóre de pepturi, care se producēu cu totulu pe neasteptate pentru toti căti nu apucasera a reflecta din capulu locului, că se aflau in Sibiu, unde in anii din urma s'au tñutu congresse bisericesci si s'au alesu unulu dupa altulu de trei ori mitropoli si unde in anulu precedent se mesuraseră pe terenulu politicu asia numitii activisti si passivisti, acum a treia óra dela 1869 incóce. Totu in acei ani cătiva ómeni tineri veniti de pre la universitat si academii straine, cu capetele pline de idei fórte inaintate, nu aflau mai nimicu bunu din căte facuse Associatiunea si comitetulu seu in cei 15 ani ai activitatii sale. Pentru cătiva regulamentulu care fusese studiatu in vre-o doi ani si trecutu prin adunari generali, erá fórte defectuosu, centralistu, absolutistu, coprindea §§-fi de o absurditate nesuferita. Pentru altii fóia Associatiunei nu erá nici de o tréba, că poporulu tieranu care nu scie citi, nu o intielegea de locu. Din contra altii pretindéu realizarea

de atâtea ori ventilata a celor trei secțiuni scientifice, care apoi daca s'ar fi înființat, nesimtintu că acelea erau se producă rezultatele scientifice. Daca înse făoa eră să se prefacă în magazin sau colectiune de povesti, basme, sănăve, cântece poporane, cimilituri, descântece de deochiu, novellete de amoru, mai și ceva gradinaritu, pomaritu, stuparitu, viieritu, oieritu etc. atunci mai remanea spatiu pentru studiile secțiunilor? Cei mai infocati nu vedeu, că daca numerul membrilor Asociatiunei scadiuse neincetatu, pâna cându ajunse si numai la 120, precum se aratase mai in susu, urmă firesce că nici organulu Asociatiunei se nu mai voiésca a'lu cumpara — căci atunci se dedea membrilor cu 2 fl. altor'a cu 3 fl. Cei infocati nu vedeu si nu audiau, că tocma in acei ani diariile romane apunéu unele dupa altele. „Patria“ cea gubernamentală remasa cu vre-o diece abonati, fu inchisa. „Federatiunea“ apuse cu vre-o optu mii fl. deficitu. Dupa ea urmă „Albin'a“ si un'a foia umoristica. La „Telegrafulu romanu“ restantele de abonamente ajunsesera preste 2000 fl. „Gazet'a Transilvanie“ scapatase in 1875 la patru sute de abonati, cari platiu regulatu. Vedi, in acea epoca putea cineva se vorbescă cu totu dreptulu de o adeverata criza de viatia, pre cându pessimismulu se intindea că pecinginea si romanii se muscau intre sine, precum se musca clotianii (gusganii), cându omulu reu inchide pre mai multi in căte o colivia din grilagiu de sîrma (drotu, telu), apoi i' pisca de cîde si ei fara se observe cine le rupe din cîda, se musca, se săngera si se omóra unii pe altii.

Tôte acestea le sciá fericitulu Iacobu Bolog'a, care că presiedente avea se deschida adunarea; de aceea si din cuventarea lui dupace trece activitatea de 15 ani a Asociatiunii prin o revista, restulu este mai multu o rugaciune pentru înblândirea patimilor, care inse nu 'ia succesu, ci din contra, tocma si elu a fostu atacatu anume din cauza regulamentului redactatu inca din 1868 de cătra elu in buna intielegere cu alti colegi ai sei.

Ceea-ce incaldește sufletulu din acea adunare pessimista este predic'a lui Zaharia Boiu pronuntiata la parastasu si eminent'a dissertatiune a profesorului Dr. Grig. Silasi: Romanulu in poesi'a s'a poporala, studiu asupr'a tuturoru ramilor poesiei poporale romane. Vedi studii de acestea sunt pentru organulu Asociatiunei nóstre, din care se invetie mai antâiu carturarii si apoi dela ei propriulu poporu.

Au mai fostu doue dissertatiuni, a lui Iosifu Hodosiu si a lui Petrascu dela Fagarasiu, care pentru scurtimea timpului nu s'au pututu citi. Budgetulu trasu in susu si in josu, precum si odiósele discussiuni asupr'a unor cestioni că regulamentulu, că scól'a dela Lapusiu, care érasi iritase confessionalismulu prin lipsa totala de tactu, mai departe făoa Asociatiunei, sórtea a vre-o doue testament, in fine si formarea secțiunilor in embrione, din care nici dupa doi ani si nici pâna astazi nu s'au alesu nimicu, au rapit multe óre pretiose*).

*) A se vedé totu recursulu adunarii din Sibiu in „Transilvania“ din 1876 Nr. 17 pâna la 20.

Cu budgetulu a mersu că totdéuna, cu dorint'a de a satură cu cinci pâni căteva mii de ómeni, ceea-ce facuse numai domnulu nostru Isusu Christosu. Mai alesu cu secțiunile a fostu lucru desientiatu. Se votaseră cinci sutisiore de florini că bani de drumu pentru membrii secțiunilor căti se voru aduna din tiér'a intréga; inse de căte ori pe anu? pre căte dile? Si in acelea dile unde se siédia bine, că se pôta lucra si din ce se traiésca?

Adunarea din 1877 s'a decisu a se ținé in Blasiu, inse fără nici-o consultare prealabila cu auctoritatile competente de acolo. Urmarea fu, că in acel anu comitetulu a fostu incunoscintiatu de cătra auctoritatea scolastica suprema de acolo, despre unu pericolu iminentu de a se inchide pentru totdéun'a gimnasiulu din Blasiu. Ministrul adeca in urmarea unoru copilarii ale studentilor oprise ori-ce conveniri, inca si petreceri de carnevalu in Blasiu, intocma că si cum tiér'a ar' stă sub legea martiala.

Comitetulu a luat asupr'a sa tóta respunderea pentru orice escesu alu tinerimei. In acea adunare s'au alesu din nou si comitetulu intre diverse combinatiuni secante, că si cum s'ar alege unu ministeriu alu vreunei monarchii mari. Nici-o adunare că aceea se nu ne mai dea Ddieu. Dara despre cea din Blasiu si despre care au urmatu, remâne că se ne mai informedie si altii.

Famili'a la diferite popóra¹⁾.

Cându amu luat asupra mea sarcina onorifica, dar totodata si difficulta de a dissertá inaintea unui publicu numerosu, ce constitue adunarea generala a desp. XII. alu Asociatiunei transilvane, Ve marturiscu, n'amu consideratu dupa cuvenintia marimea problemei fatia cu ne-insemnatatea puterilor mele.

Veti fi de acordu cu mine On. Domni si Dómne, căndu dicu că amu fi ascultatu cu totii mai bucurosu cuvintele unui barbatu inaintat in etate si plinu de experientie, decâtua incercarea unui tineru, a cărui etate si studii nu ne intindu destula garantia, că in expunerile sale va si aplică axiom'a vechia „miserere utile dulci“. Tinerulu e avisatu la experientiele altuia, ér' adeverurile compilate sunt lipsite de effectulu, ce incórda atentiunea si captivéza inimile.

Ceea-ce unui betrânu i' stă bine enararea unor intemplari din viat'a propria, pe unu tineru flu aduce intr'o positie puçinu recomandatoria, mai alesu daca nu'-si ține de cinoxura ceea-ce a disu S. Fr. Delalei: *il est plus difficile de bien parler de soi-même, que de „danser sur la corde“²⁾.*

Eaca pentru ce mi-amu alesu o tema generala, si tractarea careia 'mi va serví de baza, nu intentiunea

¹⁾ De Augustinu O. Paulu dissertatiune citita in adunarea generala a despartiementului XII țfnuta in 30 Aug. 1882 la Illeanda-mare.

²⁾ Marchal „La femme comme il faut“ pag. 252.

propria, ci cunoscintiele căstigate din tractatele altora, avându în vedere nu intr'atâtă ca să fiu originalu, ci mai multu se ve causezu după modestele mele puteri cătev'a momente de distractie, conducându-ve în departatele tieri ale Orientului și descriindu pe scurt relațiile familiare ale indigenilor de acolo.

„Die Familie, dice Dr. Stöckl³⁾, ist die erste und ursprüngliche besondere Gesellschaft, welche im Schoosse der allgemein menschlichen Gesellschaft naturgemäß entsteht“. Adeca famili'a e prim'a și originaria societate, ce se nasce în sinulu societatii generali omenesci conformu exigentielor naturei. Ea e o institutiune necesara nu numai naturala, ci și divina, ea e bas'a, fondamentulu divinu alu societatii omenesci. Că atare o aflamu pretotindenea in lume incepându dela extremele grade ale lungimei ostice pâna la capetulu apusului si dela miadia-nópte pâna la miadiadi.

E alta intrebare inse, că relațiile familiare ce caracteru au ici și colo și că femeia, acestu motoru principalu alu vietiei familiare, ce rolu jóca in diferitele tieri.

In tiar'a patriarchilor cunoscuti noue din testamentulu vechiu, in acea tiéra clasica, unde se inaltia cătra ceriu cedrii Libanului, famili'a sta sub conducerea unui capu, carele de comunu e tata betrânu. Barbatii se occupa cu cultivarea pamentului, ér' ocupatiunea principală a femeilor este ingrigirea vitelor si nutrirea membrilor familiei si a lucratorilor. Pretilu unei fete se estimădia că si alu unei vite. Frumseti'a acolo nu multu ponderédia. Lucrulu de capetenie e se fia bine musculata, că se póta suportă greutatile cele multe, ce le are. Cându se nasce deci o fica, parintii nu se supera precum vedemu la alte popóra, ci se considera fórte norocosi si cându cinev'a 'si enumera avutile -- spune, că are atâtia boi, atâtatea camile, atâtatea capre si... atâtatea fete. Aceste relații ce e dreptu, ne strică tota illusiunea; cu tóte aceste inse femeia n'are causa a se plângă că 'si implinesc datorintele cu promitutidine si pre lângă aceea e totu deun'a vesela, căci scie, că inimile tuturora sunt ale ei.

In patri'a Indiloru aflamu lucrurile de totu cu alta colóre. Superstitionile brahmanismului 'si exerciéza tóta puterea asupr'a relațiilor morali si materiali. La etatea de 10 ani déjà se ingrijescu de maritarea ficei. Maritându-se se inchide in asia numitulu „zéna na h“, de unde nu ese, decât fórte raru la anumite ocasiuni solemnne. Ea e dómna ce e dreptu, peste menagiul casei, in schimbu inse e cea mai supusa servitóre a barbatului.

Viatia nomadica a popórelor de pre steppele Asiei centrali nu o descriu in specialu, că are mare asemeneare cu cea a tiganiilor de pe la noi.

In peninsul'a indo-chinesa locuescu dimpreuna mai multe popóra. Scurtîmea timpului si scopulu, ce mi l'am propusu nu-mi permitu se dissertezu mai pe largu despre Birmani, Laotieni, Cochinchineni, Tonkineni —

me restringu deci la o schitia din relațiile familiare ale Siamezilor. Spiritulu familiaru la acestia este cultivatu cu mare ingrigire. La sclavi că si la domni stimédia de o potriva pe parintii betrâni, că si pe copii tineri. De i se intembla vre-unui frate sau veru atare incidentu, la momentu se unescu toti consângenii că se previna reulu, daca mai este timpu. „Mi s'a intemplatu de nenumerat e ori — dice Monhot — să intru in colib'a unui sclavu sau in palatulu ministrului presidentu si se ieau pe genunchii miei pre unulu dintre copilasi, bucuria nedescritibila se oglindă la momentu pe fetiele parintiloru si 'mi multiamiau cu recunoștinția. Ér de alta data de trecému pe lângă densii me invitau cu ospitalitate dicèndu „Vino la noi strainule!“ Aceste mici detaiuri indica, că poporul siamez are inima si daca prin atingerea cu apusenii se va civilisá, voru esí la iveala si celealte facultati intelectuali ale loru, cari nu sunt stinse de totu, ci sunt numai adormite¹⁾.

Unirea cea mai deplina domnesce aici intre barbatu si muiere. Libertatea, ce o are aici muierea par-că nu remâne cu nimicu inderetulu libertatii muierii din tie-riile crestine. Ea face visite, merge la preambulare; barbatulu o stimédia si o impodobesc cu bijuterii. Dar medali'a are si revers, fetele aici nu se marita, ci se vîndu că si ori-ce obiectu. Asia in opulu lui Pallegoix : „Description du royaume de Siam“ la pag. 234 cetimur urmatorulu contractu :

„Mercuria, a 6-a a lunei, diua a 25-a a lunei din er'a 1211 eu, barbatulu insoçitul de soția mea d-na Kol, amu dusu pe flic'a nostra Ma se o vindemu d-lui Luang-si, capetându pentru ea 80 de ticali (96 fl.) Daca flic'a nostra Ma ar fugi, domnulu ei are dreptu a pretinde se o cautu si afându-o se io ducu indereptu. Eu, domnulu Mi, am subscrisu“²⁾.

Dela acésta peninsula topografice nu departe stau spre resaritu insulele philipinice, ale căroru locuitori se impartu in doue classe, anume cea malaica si cea a negritosiloru. Primii sunt mai accesibili pentru civilisatiune, cei din urma inse sunt de totu selbateci.

Ce se tîne de class'a malaica, spaniolii o au subdivis in Indieni si Igorroti. Cei dintâi crestini-sati si pre lângă aceea că si-au pastrat individualitatea si datinele loru strabune, au ajunsu la unu inaltu gradu de civilisatiune. Intre ei mai inteligiunt sunt asia numitii Tagali. Cei din urma sunt pagâni si nu fără cauza li se imputa cannibalismulu³⁾.

Inaltulu gradu de cultura alu Tagaliloru 'i indrepătiesce la o deosebita atentiune. Nu mi se va impută deci, daca me voiu ocupă si eu mai in detailu cu densii.

Intre tóte dialectele insuleloru philippinice limb'a loru e mai cultivata si mai armoniosa, ér' incât pri-

¹⁾ Almanach des missions 1888.

²⁾ Almanach des Missions.

³⁾ Die Eingebornen Luzons (Philippinen) de F. Blumentritt.

vesce bogati'a limbii, abia credu sè se afle alta carea se emuleze cu ea. In „Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik“ fasc. 10 din 1884, F. Blumentrit afirma, că pentru conceptulu, vedere a possede patrudieci si doue de espressiuni, ear' pentru conceptulu miscarii chiar sieptedieci si cinci de espressiuni.

Pre lângă asemenea bogatia a limbii Tagalii au si o natura poetica, carea paralelu cu joculu de cuvinte se manifesta cu deosebire, cându e vorb'a despre o relatiune seriosa de amoru ori despre unu proiectu de casatorie.

Asia p. e. daca si-a alesu cineva o fecioara, mam'a petitoriu face visita la mam'a alesei, unde apoi dau a vorbí despre copii de ambe partile si mam'a feciorului lauda cu predilectiune frumseti'a si alte bune calitati ale fetei. Cându 'si ia remasu bunu lasa pe masa unu piaster de argintu, pe care daca nu'l respingu, e semnulu invorii. Alt modu de petire este, cându doue mame treccendu pe lângă olalta un'a dice: Ah scump'a mea ce trei flori frumóse ai Dta in gradina, mi se veselesc inim'a cându le vedu, n'ai putea se'mi dai si mie un'a?“ Cea agraita sciindu din cătro sufla vîntulu, nu intârdie cu respunsulu: „Prea bucurosu; ce mi-ati dă pentru un'a?“ — „O! eu amu in gradina doi arbori frumosi, voiesci-l pe celu mai mare? Ei bine, responde mam'a Nr. 2 Ve dau o plânta că noue pupi, celealte sunt numai cu 6 si cu 4 sunt inca prea fragede“. O nu! replica de nou prim'a, da-mi-o numai pe cea cu siese, eu o voi cultiva cu ingrigire“. „Bine“, inse cu arbo-rele dtale trebue se'mi mai dai si cincidieci de nuci! (sub nuci intielege boi sau cai).

Fidantiarea se face asiadara de parinti adeseori in etate forte frageda; cu tôte acestea feciorei 'i remâne dreptulu de a se pronuncia contr'a legaturei. Dupa invoire, fidantiatulu are se inplinesca cătiva ani de serviciu la socrulu seu, că si Iacobu la Labanu. In totu timpulu acesta tinerilor nu e ertatu a se cerceta, nici a se agrai — grea conditiune de siguru, carea inse nu se observa tot-de-una.

Nunt'a se intempla cu mare pompa. Ospetii vinu neinvitatati, fia-care aduce cu sine unu banu de argintu pentru acoperirea speselor. Dupa cununia optu dile se mai incunjura, cându apoi sunt condusi de cătra amici si consângeni intr'o casa noua edificata anume pentru ei.

Casatoriile la tineri in etate de 15 ani, ér' la fete in etate de 11—12 ani nu sunt rari si fiindca inviore se intempla intre parinti, adeseori unu tinerelu se casatoresce cu o femeie pe de 2 ori 3 ori mai betrana, care i-ar putea fi chiar bunica.

Din Indo-Chin'a pâna in Chin'a propria nu este decât unu pasiu. Ajunsi la tiermurile fluviului vînetu sau galbenu voju cere ospitalitatea unui onestu indigenu adaptat cu lectiunile morali ale lui Confuciu si vomu vedea cum se punu in praxa maximele marelui filosofu.

Copilasii se laptéza la sinulu mamei căte trei, patru ani sau si mai multu. De aci pâna la etatea de 8—10

toti 'lu pôrta din mâna in mâna. Atunci inse deodata se schimba imprejurările.

Dupa anulu nou apare o persoá calma, grava, seriósa, facia de cei mari totdeun'a complesanta, ér facia de copii preste mesura stricta: acesta este invetiatoriulu.

Educatiunea se incepe si se continua, ér' parintii nu se mai amesteca in acésta tréba. Cá micutiulu se devina doctoru séu mandarinu, acésta se ține numai de invetiatori, parintii privescu in juru se-i afle o fidantiata.

A umblá dupa d'ald'astea ar' insemná a distrage pe miculu elevu dela studiile sale! Vedemu, că pe la noi parintii se nisuescu din resputeri a decliná atentiunea filoru dela asemenea cugete si totusi cătu de adeseori se intembla, că peste voi'a parintiloru studiile remanu intrerupte, din cauza că studentulu abia că a ajunsu in etatea pubertatii, petrece órele destinate pentru studiu cu fantasii inutile.

O! acolo nu mergu trebile asia. Fidantiarea se pre-gatesce, combinéza si conchide fara că cei doi interesa-ti principali se scia ceva de ea, forte adeseori fitorii consoçi nici că se cunoscu. Ei cresc in talie, scientie, virtuti séu vitii si cându ajungu etatea de 18 séu 20 de ani, procedu la actulu casatoriei.

Nascerea unei fetitie causéza mare intristare, din contra sexulu masculinu e primitu de toti cu bucurie. Imbetranindu parintele 'si imparte avereala intre fii, lasanduse pe sine de óspe, cându la cas'a unuia, cându in a celuilaltu. Fiicele n'au parte din ereditate.

Se scie, că in Chin'a pietatea ffiésca e virtutea cea mai cultivata. Ea constitue bas'a guvernarii, a religiunei, a moralului. Acésta virtute se propune in cărti, se canta de poeti, se recomenda de mandarini in proclama-tiuni; ea resuna de pe buzele tuturor, ese la ivela in tôte ceremoniile publice si private. Acolo inse unde crestinismulu n'a petrunsu, pietatea ffiésca, precum modestia, caritatea, castitatea, că si alte virtuti exista numai la aparintia, neavîndu radecinile in inima. Missionarii, cari au vietuitu in mijlocul acestui poporul ne relatédia, că totu ce se face, numai pentru ceremonia se face, in adeveru inse e numai spoiala.

In Japoni'a situatiunea femeiei este mai puçinu odiósa; cu tôte acestea inse si acolo este forte inferiora. Dogm'a buddhista 'i denéga sufletulu si dice, ca ea se va renasce numai sub conditiunea că se ia forma mas-culina; ea este in metafisic'a orientala incarnarea prin-cipului celui reu, alu elementului dissolvatoriu si des-tructoriu.

Barbatulu invétia, că nu trebue se aiba incredere in femeia, mai puçinu in a sa; elu o tractéza cu bländetia, o ține inse la distantia. Ea este redusa astfelu la rolulu de prim'a servitóre.

Daca inse Japonia nu ofere femeii o sorte de invi-diatu, cu atâtua mai delicata e facia de copii. Intiarcarea nu o cunoscu pâna ce umbla in picioare si incepu a vorbí. Fasiile inca le sunt necunoscute. Copiií pôrta vestimentu largu că si betrâni. La 7 ani incepu a invetia alfabetulu, dar instructiunea merge forte incetu, ei sunt mai dedati cu diferitele jocuri.

Aceeasi favorabila sörte o au copii in Australi'a. Selbatecii de pe aici 'si iubescu copii cu tendrétia. Mam'a 'i laptédia pàna la anulu alu patrulea si astfelu devinu vigurosi si agili, ér' cei mai multi au forme sculpturali, pe cari le-ar admirá unu artistu.

Ingrigirea principală a Australianului e, că se'si invetie baiatulu de timpuriu la manuarea armelor. Asia vedemu copii tineri selbateci, cari sciu dejá vèna si cum se omóra inimiculu.

Afectiunea parintilor o resplateseu pruncii la betrànetie. Cea mai buna bucată si loculu mai aprópe lângă focu 'lu oferu betràniloru. Ori-ce injuria facuta betrànlui este resbunata cu mórté, ér' dupa trecerea loru din asta lume 'si exprima pietatea prin acea, cà ucidu unulu sau doi membrii dintr'o familia inimica. Pe alti betràni si betràne 'i onorédia cu titlulu de tata si mama.

Australienii au côte 2 muierii, un'a de 20—25 ani si alt'a de 10 ani.

In legatura de casatoria voint'a ficei nici odata nu este ascultata. Carea este daruita cu frumsetia remarcabila, nu e in siguritate contr'a rapirei; dupa-ce a petrecutu adeca mai multi ani cu unu barbatu, vine altulu mai tineru si o duce departe, voindu prin acésta se incunjure resbunarea familiei. Barbatii sunt de comunu fórte jalusi, o vorba schimbata cu unu tineru din partea soçiei, e de ajunsu că se'si ia cea mai crunta resbunare.

In continentulu americanu la nordu traiescu nesce popore selbatece, adeveratele parii ale omenimei. Se scie ce sörte avea copilulu in Rom'a pagàna. Aici e si mai lamentabila. Tirani'a adeseori injusta si totdeun'a brutală 'lu predispune de curèndu si pe densulu la asemenea procedura. Parintii 'si aróga dreptulu asupr'a vietii si a mortii copiiloru loru. Femei'a de Eschimo maltratata de barbatu 'si resbuna prin acea, cà dà cu capulu baiatului de cea mai apropiata stànca. Multe se nisuescu a scapá de pruncii sei in diferite forme: 'i cufunda in néua, 'i sugruma etc.

Betrànnii n'au aici nici unu respectu. Daca se intempla se nu móra in urm'a relei tractari inainte de vreme, totu muriv'a elu inchisu intr'o caverna de frigu, de fóme si desperare.

Betrànetie disprețiuite, parinti fàra inima, copii in docili si ingratii, eaca famili'a din extremulu nord alu lumii noue.

Pe litoralulu apusénu alu Africei in mani'a, nisuntielorù popórelorù civilisate, sclavia, acésta plaga sociala, va fi inca multu timpu in vigóre.

Negrulu nu 'si admite consórt'a se traiésca cu elu impreuna. Ea e inchisa intr'o coliba separata si cându 'i cere vr'unu serviciu, are sè se presente inaintea lui in genunchi cu semnele invederate ale submissiunei servile.

In fia-care casa esista consórte si slave. Pe femeile cumpéra mai cu deosebire pentru că se potu dirige mai usioru, ér' de alta parte serviciile loru sunt mai lucrative.

Intre femeile unei case este óre-care ordinu hierarhicu. Un'a este dómna peste celealte, cu tóte acestea ea façia cu domnulu inca este servitóre.

Asi mai putea trece in revista côteva tieri descriindu relatiunile familiari la mai multe popore, dara nu o facu acésta, càci si din cele insirate pàna acum apare că la popórale la cari nu a petrunsu inca crestinismulu — femei'a are unu rol umilitoriu, relatiunile familiari nu sunt nici pe departe astfelu organizate ca si in tierile crestine*).

La noi sociulu, barbatulu inca este siefulu familiei, elu este rege peste unu micu regatu, dar elu direge cu respectu si iubire. Barbatulu este capulu familiei, femei'a 'i este angerulu. Prin demnitatea, intelligint'a, affectiunea sa preventória femei'a crestina ne aduce in minte idealulu pe care l'a descrisu Solomonu cu imaginile cele mai bogate ale literaturëi orientale: *Gratia super gratiam, mulier casta et pudorata*. Cá mama ea e incunjurata de devotamentu, veneratiune, de respectu si iubire. In bratiale ei 'si primesce copilasiulu educatiunea, ea i descopere prim'a lucire a inteligintiei, ea 'lu ingrigesce cu atàta solitudine.

Oh ! iubirea mamei, iubire, pe care nime nu o uita !

Cându comparamu pozitiunea femeii crestine cu a celoru descrise mai susu, este imposibilu se nu esclamamu : Càtu de frumosu ar' fi pamentulu, déca tóte vatrele casnice intórse la crestinismu, ar' oferí pretutindenea privirilor spectacolulu armoniei, concordiei, alu unirei, alu pacii si iubirei !

Augustinu O. Paul,

ascultatoriu de s. theologia si filosofia.

Bibliografia.

Avemu inaintea nòstra siese cărti menite pentru invetiamentulu limbei latine in prim'a si a dou'a clasa gimnasiala, publicate de Paulu Budiu, profesorul gimnasialu, in colaborare cu Stefanu Iosifu directorul si profesorul si Andreiu Bärseñu, profesorul gimnasialu in Brasiovu. Aceste cărti, aparute in editur'a librariei H. Zeidner in Brasiovu in anii 1887 si 1888, pòrta urmatorele tituli :

a) *Carte de cetera latina*, pentru clasa I. gimn. 54 pagine 8°.

b) *Vocabulariu latinu*, pentru clasa II. gimn. 88 pag.

c) *Carte de cetera latina*, pentru clasa II. gimn. 86 pagine.

d) *Vocabulariu latinu*, pentru clasa II. gimnasiala 128 pagine.

*) Dupace veti face câtiva ani experientia intinsa prin mai multe tieri christiane, veti avea ocasiuni triste mai multe decât ati dorí, că se ve convingeti, ca mai sunt popóra christiane de optu si nòue sute de ani, la care femei'a este tractata totu că sclava, totu in modu barbaru si pagànescu. Cautati numai bine prin pregiuru si veti vedea chiaru si aici in tierile nòstre. Se nu ve seduca fatiari'a. Not'a Red.

e) Gramatica latina, pentru clasa I. si II. gimn.
58 pagine.

f) *Esplicari*, la cartile de limb'a latina pentru clasa I. si II. gimnasiala V+77 pag.*).

Cărțile sunt prelucrate după sistemulu lui H. Perthes, precum acésta se arata pe titul'a fia-careia. Autorii loru prin urmare n'au pretensiunea, că acelea se tréca dreptu cărti originale, ci se multiumescu de a le presentá publicului romanu sub modest'a firma de a fi compuse după modele streine. Modest'a acést'a inse nu numai nu le deróga, dar inca 'i inaltia in ochii ómenilor cu judecata. A scóte cărti originale este negresitu unu lucru pré frumosu, ademenitoriu chiaru pentru ómenii cu o ambițiune, ce trece fia cătu de puçinu preste marginile cumpetului. Dar la unu poporu, ce se afla la inceputu cu organizarea scóleloru sale, cărti de scóle, cari se fia si originale si la inaltimea timpului, e o răritate, de óre-ce pentru a compune asemenea carti se cere unu timpu lungu de experientie si in condițiunea acésta se potu aflá numai popórele cele mai inaintate in cultura. Déca e deci, că se nu ne amagimu noi pe noi insine, apoi trebuie se admitemu, că anume pe terenul scolaru, pentru a inaintá siguru si repede, nu ne remâne decât se profitam de experientiele altoru popóre mai inaintate si alegéndu ce se afla mai bunu la acelea, se cautam a adaptá modelele alese după impregiurarile si trebuintele nóstre. Intre marginile unei alegeri de modele bune si a prelucrarei acelora in cunoșcintia de cauza, scriitorii nostrii potu inca se-si satisfaca de ajunsu ambițiunea de a fi originali. Domniloru autori ai cărilor din discussiune li se cuvinte tota recunoscintia, că la compunerea acelora au urmatu intocmai si astfelii ne-au dotatul literatur'a didactica gimnasiala cu nesce manuale, a căroru *metoda* se considera astadi chiaru in Germania ca cea mai inaintata.

Punctulu de manecare alu domniloru autori ni se arata indata la inceputu in „Esplicari“. „Nu numai la noi, dicu dinsii cu totu dreptulu, ci si la alte popore inaintate in cultura s'a auditu plângerea, că pentru studiulu *limbei latine* se folosesce fôrte multu timpu, éra resultatele obtînute nu stau in proportiune nici cu timpulu consumatul, nici cu munc'a intrebuintiata atât din partea profesorilor, cătu si a scolarilor. Urmarea logica ar fi, că séu studiulu *limbei latine* nu mai este acomodatu pentru desvoltarea intelectuala a tinerimei din scóolele medii, séu *metod'a* intrebuintiata la tractarea studiului, despre care e vorb'a, nu este corespun-dietore. A admite tes'a prima ar fi absurdu, căci despre importantia studiului *limbei latine* nu numai in gim-nasiu, dar chiar si in scóolele reale si civile superioare, atât din punctu de vedere formalu, cătu si din punctu de vedere alu cunoșintelor reali, nu se mai indoiesce decât numai unu omu unilateralu. Asia daca in aplicarea unei *metode* mai rationale decât cea intrebuin-

tiata pâna aici, a unei *metode* basata pe legi psihologice, pâna acum nu deajunsu observate, este a se cauta si astfel remediul defectului semnalat mai susu".

Da, astia este, *metodă* aplicata pâna acum e *causă*, că învietiamentulu *limbei latine*, și nu vomu departă de adeveru, de către vomu dice, că învietiamentulu din scôle preste totu, nu dă rezultatele dorite. *Causă* e, că acea *metoda* nu se ocupă intru atât de scolari și de pri-ciperea loru, cătu mai multu de materi'a de învietiamentu, desfasiurându-o, său mai bine disu, punendu-o înaintea scolarilor desfasiurata gat'a, precum a rezultat din o intelligentia deplinu desvoltata. Dupa acésta *metoda* sunt construite și *sciintiele sistematice*, cari, precum e sciutu, 'si iau inceputulu dela *notiuni* si dela definitiuni si regule său legi abstracte; si numai că din ocasiune, pentru ale ilustră pe acelea, se dimitu unde si unde la exemple si casuri concrete. Procederea *metodei* acesteia este prin urmare *sintetica-deductiva* si, fiindca prin ea cunoșcintiele se prezinta in sistem, construita conformu postulateloru *Logicei*, se si numesce *metoda logica sciintifica*. Cărțile de scăla, compuse pe bas'a acestei *metode* inca nu se deosebescu de *sciintiele sistematice* propriu disu, decât prin aceea, că sunt pote mai puçinu voluminouse, sunt compendii de sciintie. Se intielege, că scolariloru, a căroru intelligentia nu e inca deplinu desvoltata, materi'a de învietiamentu pe bas'a acestei *metode* de natura abstracta, nu se pote propune decât in modu *dogmaticu*, comunicându-se in ordinea si in sistemulu, stabilitu dupa cérintele sciintiei, si aceia neavându decât se si-o insușișca prin „memorisare“. Nu'i vorba, sunt intre scolari si de aceia, cari in butulu acestei *metode*, strabatu de sine in materi'a de învietiamentu prin puterea spiritului loru si ajungu cu timpu la deplin'a ei pricepere. Dar asemenea scolari sunt rari si cei mai multi din ei nu se alegu in urma, decât cu dureros'a experientia, că multe lucruri din scăla le-au învietiatu numai pentru că se le uite, fiindcă n'au fostu in stare se le pricepea. Lips'a de capacitate si pote si negligenția scolariloru sunt de regula unicele ratiuni, prin cari in asemenea casuri se cărcă a se escusă rezultatele insuficiente ale învietiamentului; inse *metodă* nepotrivita dupa care s'a propusu acela este si ea totdeaun'a vino-vata si uneori numai ea e tota vin'a.

Alta *metoda* trebuie să se caute deci și să se introducă în scóle, de cărui materiile de învățămînt se devină adeverata proprietate spirituală a scolarilor și se li-șe cultivă spiritul prin ele. Si acea *metoda* nu poate fi decât cea opusă *metodei sintetice-deductive*, va se dica *metodă analitică inductivă*, carea ia dreptu punctu de manecare *concretulu* și *intuirea* acelui și-i ridică pe scolari la *abstract* prin lucrarea propria, prin lucrarea spontană, facîndu-i că ei însisi se scotă din *concretu notiuni* și *definițiuni* și *regule* sau *legi abstracte*. Procederea acestei *metode* este prin urmare, *genetică*, de ore-ce după ea materiile de învățămînt se desfășura sub ochii scolarilor astfel, că ei totu ce învăță dela începutu și pîna la sfârșitul, învăță cu disciplina pricepere. *Metodă* acăstă se numește forte ni-

*) Pretiulu celoru insemnate la *a*) si *b*) e 1 fl., alu celoru insemnate la *c*) si *d*) e 1 fl. 20 cr., éra alu celei insemnate la *e*) e 35 cr. si alu celei insemnate la *f*) e 60 cr.

meritu si *metoda psichologica didactica*, pentru că pe bas'a ei învietimentulu se propune conformu legilor psihologice ale desvoltării spiritului omenescu.

Din cele ce precedu se poate intielege că, pe cându *metod'a sintetica deductiva* face pe scolari se fia numai receptivi, pe atunci cea *analitica inductiva* pe lângă receptivitate le desvöltă si spontaneitatea. De aci înse urmăza, că aceia după *metod'a analitica-inductiva* nu numai invatia usioru, dar si cu placere si cu interesu, si din *notiunile* si din *legile*, abstrase de ei insisi, prin activitate propria, potu si se si simtu multu mai tare indemnati de a face *deductiuni* si *aplicatiuni* practice, decât din *notiunile* si din *regulele* seu *legile*, ce li se dau se si le insusiesca de a găsi impunenduli-se in modu autoritativu: si aici se adeveresce, că precum din ori-ce avere, asia si din sciintia, ce omulu o aduna prin activitate propria, elu poate si in realitate si face totdeun'a mai buna intrebuintiare, decât din un'a, ce a primit' o dea gata din partea cuiu'a.

In ceea ce priveste desfasiurarea materiilor de invietimentu *metod'a analitica-inductiva* este asia dara fără nici o indoieala superioara celei *sintetice-deductive*. Si cu toate că avantagile metodei *analitice inductive* sunt puse in deplina lumina atât prin sciintia *pedagogiei*, cătă si prin experientiele dilnice, totusi sunt inca prea multi cari le ignorăza si continua a se folosí de *metod'a sintetica-deductiva*. E adeveratu că, desfasiurându-se invietimentulu pe bas'a *metodei analitice-inductive*, prin aceea se consuma mai multu timpu si lucrulu profesorilor inca devine mai greu, decât de că se propune după cea *sintetica-deductiva*; de ore-ce *metod'a analitica-inductiva* nu permite că cealalta de a se dă asia numite „*lectiuni*”, cu cari scolarii au să se ocupe mai multu ei de ei, memorisându-le pâna si le imprima precum sunt expuse in carte. Dar tocmai din cauza, căci *metod'a analitica inductiva* silesce ore-cum pe profesori se prelucre materiile de invietimentu in scăola impreuna cu scolarii, astfelii incătă se li se para că cum le-ar inventa ei insisi, acela in locu de a se luă in extindere prea mare, se aprofundéza mai multu, si deci si memorisarea loru devine mai usiora. *Metod'a analitica inductiva* poate astfelii se scadia si din sarcin'a, abia suportabila a scolarilor, carea prin varietatea si inmultirea crescenda a obiectelor de invietimentu amenintia a luă totu mai mari dimensiuni.

Dupa aceste excursiuni, ce le-amu credutu necesare pentru a arata deosebirea dintre *metodele* amintite, urmăria se vedetu cum acelea vinu a fi aplicate invietimentulu *limbei latine*. Domnii autori ai cartiloru, despre cari vorbim, se exprima asupra acestei cestiuni din insasi practica scolara astfelii: „Pe cându cei mai multi din autori de cărti didactice pentru *limb'a latina* au remas totu pe lângă *metod'a* invechita de a li se dă scolarilor mai antăiu unele reguli din *Gramatic'a* acestei limbi si apoi cu ajutoriulu cuvintelor invietiate de a rostulu cu mare greutate a trece la aplicarea acestor reguli la deosebite exemple sucite si invertite, pe atunci Perthes, consciu de principiulu psi-

chologicu: „Intuitiunea este bas'a representatiunei (idei) éra acésta a notiunei“ susține tocmai procedura contrara si pretinde, că *limb'a se nu se invetie din gramatica, ci gramatic'a sè se desvölte din exemple* vii. Elu scie, că este cu totulu nenaturalu a sili sufletulu cuiu'a si mai cu séma sufletulu copilului se primésca mai inteu o abstractiune si apoi mai tardiu incetulu cu incetulu sè se convinga despre adeverulu acestei abstractiuni in deosebite casuri concrete. O astfelii de procedura, pe lângă aceea, că este impreunata cu forte multe greutati, nu poate provocá in nici unu casu atragerea fatia de studiulu, pe care voiesci a'lui propune, ci lasa pe scolariu indiferentu, că ori si ce lucru, ce i se impune in modu autoritativ si pe care sufletulu lui nu'lui poate urmarì cu destula inlesnirea. Cu totulu astfelii de rezultate se voru obtinea pe calea aratata si intrebuintiata de Perthes, pe calea *inductiunei*. In locu de a incarcă dela inceputu capetele scolarilor cu reguli seci, cu nenumerate paradigmе invietiate in modu *mechanicu* si cu nesfarsite liste de cuvinte fără nici o legatura, Perthes pretinde, că instructiunea in *limb'a latina* se pornesca dela cartea de cetire si astfelii din propositiunile aflatore in acésta carte, din contextulu veditu alu cuvintelor sè se invetie treptatu, parte mare in modu inconsciu, atâtă vocabulele de lipsa, cătă si deosebitele paradigmе si reguli grammaticale“.

Citatulu acesta va fi, credem, de ajunsu, pentru a se pute cunoscere din elu principiile, după cari cărtile din cestiune sunt lucrate. Din parte-ne vomu mai adauge la cele espuse numai ată'a, că in aceste cărti ce sunt scrise intr'o limba alăsa si corecta, *metod'a analitica inductiva* este executata cu rigore pâna in cele mai mici amenunte. Ele prin urmare se potu considera că menite de a introduce in invietimentulu *limbei latine* din scăolele noastre o reforma, care nu va lipsi de a-si arata efectele sale salutare. Dreptu aceea ne si luam voia de a le recomandă cu tota caldur'a domnilor profesi, chiamati de a propune *limb'a latina*. I. P.

Sciri dela scol'a superioara de fete cu internat, infiintiata de cătra Asociatiunea transilvana.

Program'a a dou'a a acestui institutu, publicata pe anulu scolasticu 1887/8 de fostulu directoru Septimiu Albini venindu-ne la mâna numai in lun'a trecuta, ne ţinemu de patriotica datorintia cătra membrii Asociatiunei, cătra parintii elevelor si cătra luminatii si adeveratii patroni si inaintatori in cugetu curatul ai educatiunei femeii romane, a impartasi la loculu acesta unele informatiuni atâtă din acea programa, cătă si altele din semestrulu I. alu anului scolasticu alu treilea.

Program'a II. are doue părți principali. 1) Unu studiu titulatu *Limb'a romana in scăolele de fete*, de Septimiu Albini, studiu criticu mai alesu asupr'a metodelor scolastice, pe care credem, că corporile didactice 'lu voru luă in deaprope consideratiune. 2) Sciri sco-

lastice, care nu ne indoim cu în partea loru mai mare au se traga asuprile luarea aminte a publicului celui competențu.

Mai antâiu vine personalulu scólei si alu internatului. 1) Unu directoru totodata invetitoru. 2) Trei invetitori si o invetiatore. 3) Doi catecheti pentru cele doue confesiuni religiose, in care se inparte poporulu romanu in Ungaria si Transilvania. 4) Patru instructori si instructore in limb'a francesa, in music'a instrumentalala si in gimnastica. Asia personalulu intregu a fostu de 11 persóne pentru cele patru clase civile sau superioare (care se potu asemenea in căt'va cu unu gimnasiu de patru classe).

In anulu scolasticu trecutu se infintiase si un'a a cincea classa, provedita si acesta in legea tierei cu nume de complementara, destinata a se primi la aceea fete esite din tote optu claselle scóleloru de fete, cu scopu de a se perfectiona prin repetitiune in mai multe cunoscintie din căte ascultasera in scólele superioare, a se si deprinde la lucru de măna si preste totu la economia casei. In acelu anu s'au aflatu siese fete mari, tote romane, care invetiasera mai multu in scóle de alte limbi si doriau se asculte studii si in limb'a loru materna. In acesta classa patru barbati generosi au propusu studiile gratuitu, anume limb'a romana, pedagogia de casa, igien'a si fisic'a si chemia. Numai pentru lucru de măna mai greu inpreunatu cu deprinderea in croitoria s'a platit pe cătev'a luni unu salariu modestu din didactrulu incassatu dela elevele acestea, la o germana dintru o familia patriciana din Sibiu.

Pe anulu currentu acesta clasa a cincia nu s'a deschis si nu se va deschide, pana candu nu se voru inmultiti in natiune elevele absolvente de cele patru classe superioare, atatu aici ca tu si pe la institute de alte limbi.

Materialulu obiectelor de invetiamentu asia cum se vede specificat in programa este celu prescris in lege, prin urmare forte bogatu. Norocu mare, ca ficele romane forte destepte din natur'a loru cea romanescă, intielegu si coprindu prelegerile usioru, indată ce invetitorulu nu va uită unu momentu, ca este ascultatul de fintie in etate inca frageda. De aici vine, ca adesea progresulu este in adeveru surprindetoriu.

Eleve inmatriculate au fostu in anulu 1887/8 in class'a I. 25, in cl. II 23, in cl. III. 19, in cl. IV. 8; era in cursulu complementariu cum s'a disu, 6. Totalu in cinci classe 81 eleve.

In internatul si luara educatiune 43 de eleve, tote aduse aici din diverse parti ale tierilor locuite de romani si nici un'a din Sibiu.

Pe semestrulu currentu I. din anulu 1888/9 in cele patru classe civile se vedu inmatriculate 73 eleve, era in internat 43. In totu casulu cifre respectabile acestea, daca vomu luá in consideratiune, ca in scurtulu timpu de doi ani e preste putintia ca unu institutu nou se ajunga la cunoscintia tuturor classelor si cercurilor interessate de elu si se'si intemeiedie unu renume, chiar si in casu candu nu ar fi combatutu de nici unu adversariu, pe fatia sau intru ascunsu.

Dela 1 Februarie inainte se primescu eleve in tote claselle pe sem. II-lea, cum si in internatul pre langa conditiunile cuprinse in regulamentu si anuntiate mai de multe-ori. Cu ca tu se voru inmultiti elevele, cu atatu si spesele voru descresce.

Din dia'a in care Asociatiunea sau mai exactu, insasi natiunea va ingrigi de unu fondu siguru, din alu carui venitul regulatul se pota fi platiti professorii, spesele internatului de fete potu se scada la 15 fl. pe luna, era didactrulu sau tax'a scolastica la 10 fl. pe anu. Spesele internatului in acelui casu fericit aru putea fi si mai mici, daca nu amu scî cu totii, ca tinerimea de sexu femeiescu cere cu totulu alte ingrigiri de natura delicata, care la tinerime de sexulu barbatescu nici din audiu nu sunt cunoscute. Grij'a de sanetate si curatieri'a in internate de fete cere dese visite de medicu, cum si unu personalu de femei pentru ocupatiuni speciali, era acestea servitii nu potu fi gratuite, ele cauta se fia remunerate.

Scurtu, educatiunea femeii cere o tractare speciala, care trebuie se fia bine cunoscuta. Selbachia seculara are se si mai incetedie odata.

Red.

Literatura*).

Urmatorele 2 opsiore din literatur'a poporala sunt gata pentru tipariu.

I. Rugi de campu

poesii poporale,

care continut:

- I. Balade 207 si adeca;
 - a) Cantece betrânesci 76;
 - b) Cantece voinicesci 131;
- II. Cantece ostasiesci 191;
- III. Cantece de bucuria 31;
- IV. Cantece de iubire 358;
- V. Cantece de jale 355;
- VI. Cantece de doru 231;
- VII. Cantece de uritu, manie, necasu 499;
- VIII. Doini satirice 291;
- IX. Chiusuri vr'o 2000 si
- X. Cantece diverse vr'o 500.

Acesta ar fi unu opsiu care ar cuprinde asia dara 4663 poesii poporale, si

II. Satenulu Romanu.

Unele datine, credintie, obiceiuri poporale de preste totu anulu si la tote ocasiunile si dilele inseminate.

Cuprinsulu:

- I. Soveniri din copilarie;
- II. Prinderea postului de Craciun;
- III. Craciunulu ungurescu;
- IV. Serile de ierna;
- V. Colindele in genere:

* On. Redactiuni ale foiloru nostre sunt rugate a publica acesta incunoscintiare.

a) Sfântul Nicolae, b) Versulu sf. Nicolae, c) Versulu pustiei, d) Numerii dela 1—12, e) Omulu seracu cu copii multi, f) Versulu unui betivu cum se sfadesce cu mierea sa, g) Versulu Palincii, h) Fonfiulu si trandafirulu (legenda).

IV. *Craciunulu romanescu* (varuitulu, uciderea porciloru, Coptatura Craciunului, Ajunulu Craciunului, Colindatorii, Viflaimulu, Turca, Junii colindatori. Cum se petrecu colindele in Bihor, Panceneschi (tiar'a Hatiegului), muntii apuseni?

VII. *Colinde* 200 si unu adausu: Din sér'a de Craciunu dela Cutu, comunicatu de d-lu Septimiu Albini redactorulu actualu alu Tribunei.

VIII. *Anulu nou* (cu mai multe colindi).

IX. *Bobotédia*, (cu 6 colindi).

X. *Diua ursului*.

XI. *Intempinarea D-lui*. Prinderea postului de Pasci, San-Tóderu, Bab'a Dochia, Alexie, omulu lui Dumnedieu; Versulu lui Alexie, Iosifu, Lasarea de Postulu-mare, Legarea granelor, totu la Alexie, Sierpii cei albi, Caii lui Sàn-Tóder, Blagovesteniile, Floriile, Versulu primaverei, Cântarea, Versulu Floriilor, Cântarea doiósă, Septemn'a patimiloru, la Joia mare, Strigarea preste satu, Vinerea patimiloru, Patim'a lui Christosu, Versu de pocaintia, Versulu lui Adamu, Versulu sfintei Cuminecaturi, Versulu lui Isusu Christosu, Versulu judecatii, Versulu Restignirei.

XII. *Pascile*. Pentru ce rosiescu ómenii óue? Diu'a invierii, Versu la invierea d-lui, Versulu Pasciloru, Invierea lui Christos, Éra versulu pasciloru, Éra versulu Invieri d-lui, Irmosu la mésa, Totu la Pasci.

XIII. *Sàn-Georgiulu*. Comorile lui Darie imperatu, Comorile lui Decebalu, E bine si bogatu, Noroculu bubósei.

XIV. *Multe si merunte*: 1. Inaltiarea. 2. Armindenu. 3. Armingenii. 4. Versulu Inaltiarei. 5. Calusierii. 6. Rusalile. 7. Versulu Rusaliloru. 8. La Sàn-ziene. 9. Sàn-Petru. 10. Seceratulu. 11. Cunun'a. 12. Cânteculu cununei. 13. Ilie proroculu. 14. Sfântulu Ilie si iadulu. 15. Ilie proroculu. 16. Trasnetulu si fulgerulu. 17. Cându tuna mai întâi. 18. Curcubeulu. 19. Bozulu. 20. Probejele. 21. Versu la Schimbarea la fatia. 22. Sânta Maria. 23. Versu la 15 Augustu. 24. Versu la Adormirea Maicei Domnului. 25. Cântare jalnica. 26. Rugaciunea maicei Preceste. 27. Rugaciunea ingerului. 28. Rugaciunea sfintei Vineri. 29. Povestea Maicei Domnului. 30. Diua Crucii. 31. Versulu sfintei Cruci. 32. Vinerea mare. 33. Sâ-Medrulu. 34. Apostolulu Filipu. 35. Apostolulu Andreiu. 36. Sân-Nicora. 37. Sântulu Spiridonu. 38. Sântulu Ignatu. 39. Martiolea. 40. Alte dile. 41. Partile dilei. 42. La miediulu noptiei. 43. Partile lunei. 44. Unele Animale (24 de animale, legendele loru). 45. Omulu. Omulu cu sórtea lui, cu tóte dínele bune si rele, cu duhurile si stachile de cari este ocolitu, dela nascere pâna la mormentu, va forma unu tractatu deosebitu, la care muncescu de presentu. I. P. R.

Acesta e manuscriptulu de sub II. „Saténulu Romanu“ care manuscriptu la mine se estinde pe 948 pagine, ér' celu de sub I se estinde pe aprópe 500 de pagine, fiindu scrisa fia-care poesie pe foitie separata. Ambele manuscrise sunt gata de pusu sub tipariu, dér subscrisulu, scriitorulu loru — dascalu romanescu ruralu fiindu — de sine se intielege ca

nu pôte avea bani se le tiparésca, deci cauta unu editoru, care se le tiparésca, fia pe ambele, fia numai unulu din ele. Cine ar' voi a reflectá la acésta intreprindere, este rugatu a se adresa pâna la 1/1 1889 s. n. la

Stimulatorulu

Ioanu Popu Reteganulu,
inventiatoriu ruralu in Rodn'a veche,
O.-Rodna Transilvani'a.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 360/1888.

Procesu verbale

alu comitetului *Associatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului român*, luat in siedint'a extraordinara dela 1 Decembrie n. 1888.

Presedinte: G. Baritiu. **Membri presenti:** Dr. Il. Puscariu, P. Cosm'a, Elia Macellariu, I. V. Russu, B. P. Harsianu, I. Popescu, Z. Boiu, Nicanoru Fratesiu controlorul.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 172. Presedintele comitetului, D-lu G. Baritiu, arata, că s'a aflatu indemnatu a conchiemá pe membrii comitetului la siedintia extraordinara intr'o causa trista, spre a anuntia adeca, că membrulu comitetului si membrulu fundatoru alu *Associatiunei illustrulu Domnu Paulu Dunc'a de Sajó*, consilieriu gub. in pensiune, s'a mutatu la cele eterne si că ceremoni'a inmormentarii binemeritatului barbatu se va tînea Luni in 3 Decembrie n. a. c.

— Comitetulu adâncu miscatul de trist'a scire, ce 'i se face, decide:

1. se dea expresiune la protocolu adâncei sale dureri pentru perderea cea atâtă de simtita;
2. se'si descopere jalnicei familii condolenti'a prin o deputatiune in persoanele Dloru G. Baritiu, I. Hani'a si I. St. Siulutiu;
3. se puna pe cas'a *Associatiunei* (strad'a morii Nr. 8) o flamura négra pâna dupa inmormentare;
4. se depuna pe sicriu o cununa de flori;
5. se participe la inmormentare in corpore;
6. se vorbésca la mormentu in numele *Associatiunei transilvane* membrulu comitetului d-lu Zacharia Boiu.

Sibiuu, d. u. s.

George Baritiu m. p., **Dr. Ioanu Crisianu** m. p.,
presedinte. **secretariu II.**

Verificarea acestui procesu verbalu se increde dloru:
I. Popescu, P. Cosm'a, Il. Puscariu.

S'a cetitul si verificatu. Sibiuu, 5 Decembre 1888.

P. Cosm'a m. p. **Dr. Il. Puscariu** m. p. **I. Popescu** m. p.

Nr. 369/1888.

Procesu verbale

al comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in siedint'a dela 6 Decemvrie n. 1888.

Presedinte: George Baritiu. Membri presenti: Dr. Il. Puscariu, P. Cosm'a, Z. Boiu, Elie Macellariu, I. Popescu, I. St. Siulutiu, B. P. Harsianu, Nicanor Fratesiu, controlor.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 173. Inaltulu ministeriu de interne, prin harti'a dto 24 Octomvrie a. c. Nr. 70171 intaresce alegerea intru presedinte alu Asociatiunei transilvane, a d-lui G. Baritiu, efeptuita in adunarea generala tñnuta in Abrudu la 5 si 6 Augustu a. c., ear alegerea intru vice-presedinte alu aceleasi Asociatiuni, a d-nului archimandritu si vicariu archeepiscopescu Nicolau Popea, efeptuita totu in numit'a adunare, nu o intaresce. (Ex. Nr. 341/1888).

— Hart'a inaltului ministeriu se ia la cunoscintia, incàtu pentru partea referitor la alegerea de vice-presedinte, cu parere de reu, avèndu a se face despre cuprinsulu ei raportu la procsim'a adunare generala a Asociatiunei. Acestu conclusu se comunica si d-lui archimandritu si vicariu Nicolau Popea.

Nr. 174. In nexu cu cele cuprinse la punctulu precedentu alu acestui procesu verbalu se hotaresce:

— Pentru casulu, cändu d-lu presedinte va fi impededecatu de a functiona, ilu va substitu in tòte drepturile si indatoririle sale, cuprinse in §. 14. din statute, potrivitu §-lui 30 din statute, membrulu comitetului, d-lu Baronu D. Ursu.

Nr. 175. Dumitru Moldovanu, locitoru in Chinari, descendantu din un'a din familile fostei comune Tofaleu, se róga pentru unu stipendiu din fundatiunea „Tofaléna“ pe sém'a fiului lui Ioanu, invetiacelu de cismarie in Muresiu-Osiorhei. (Ex. Nr. 350/1888.)

— Cererea fiindu pentru anulu acest'a intardiata, petentele se indrépta la concursulu ce se va scrie in anulu viitoriu, avèndu a-si instruí suplic'a conformu stipulatiunilor concursuale.

Nr. 176. Cererea invetiatorului Petru Stefóne Pred'a din Petrila, de a i se dona 5 volume din fóia Asociatiunei si anume cète unu exemplar din cursurile anilor 1881—1885. (Ex. Nr. 351/1888).

— Nu se pote incuiintia.

Nr. 177. Cererea invetiacelului de ciobotarie Petru Muntén din Alb'a-Iuli'a, pentru unu ajutoriu sau stipendiu, spre a-si puté continua invetiarea. (Ex. Nr. 352/1888).

— Nefindu vacante stipendii cu asemenea destinatiune, nu se pote incuiintia. Petentele se indrépta la concursulu, ce se va scrie in viitoriu.

Nr. 178. Iulian'a Iovescu, guvernanta la internatulu impreunatu cu scól'a Asociatiunei, prin harti'a dto 18 Noemvrie a. c., multiamesce pentru oficiulu, ce i s'a concrediutu,

aretandu, că spre inceperea functiunei se va presentá in primele dile ale lunei Decemvrie a. c. (Ex. Nr. 354/1888).

— Spre sciintia, cu aceea, că numit'a D-ra 'si-a inceputu dejá functiunea de guvernanta.

Nr. 179. Cu provocare la harti'a presidiului acestui comitetu dto 29 Octomvrie a. c. Nr. 38 d-lu Dr. I. Ratiu, advocatu in Turd'a, arata, pe bas'a actelor aflate in archivulu comitetului Turd'a-Ariesiu si in remasulu dupa reposatulu advocatu Anani'a Moldovanu, din Turd'a, starea, in care se afla afacerea dreptului de móra alu Asociatiunei in comun'a Vidr'a, precum si pasii, ce ar fi sè se intreprinda in viitoriu in acésta causa, d-lu Dr. Ratiu substerne in alaturare si actele provocate. (Ex. Nr. 356/1888).

— Tóte actele referitor la dreptulu de móra alu Asociatiunei in comun'a Vidr'a se transpun d-lui advocatu Dr. I. Ratiu din Turd'a cu imputernicirea, de a representá Asociatiunea si a face toti pasii de lipsa in afacerea acést'a.

Nr. 180. Directiunea despartimentului IV (Sas-Sebesiu) alu Asociatiunei, prin harti'a dto 22 Noemvrie a. c. Nr. 18 substerne protocolulu adunarii generale a despartimentului, tñnute la 28 Octomvrie a. c. in comuna Sasiori, dimpreuna cu list'a despre banii incorsi dela membrii ordinari si cu sum'a de 42 fl. tacse incurse.

Din protocolulu adunarii generale se vede:

a) că au intratu că tacse dela membri ordinari 40 fl. si 2 fl. pentru diplome, ear dela membrii ajutatori sum'a de 56 fl. 25 cr. cu totulu 96 fl. 25 cr. v. a.;

b) că s'au preliminatu pentru anulu 1888/9 sum'a de 56 fl. 25 cr., pentru trebuintele despartimentului, si anume:

1. pentru cancelari'a biroului 5 fl.
2. că spese de caletorie la adunarea generala viitoré 15 fl.,
3. pentru unu stipendiu unui academistu din despartimentu 25 fl.;
4. că spese neprevediute 11 fl. 25 cr.;

c) că alegerea locului pentru adunarea generala viitoré se increde subcomitetului, avèndu acesta a considerá si invitarea din partea comunei Reheu. (Ex. Nr. 357/1888).

— Primirea sumei de 42 fl. v. a. se cuiteaza. Hotarîrile adunarii generale, aretate la punctele a) c) servescu spre sciintia, cu aceea, că membrilor noi li se va estradá diplom'a numai dupa ce voru fi obtinutu aprobatia adunarii generale a Asociatiunei.

Incàtu pentru hotarîrea cuprinsa la punctulu b) referitor la preliminariulu pro 1888/9, se apróba numai incàtu pentru spesele pentru cancelari'a biroului cu 5 fl., si pentru stipendiulu de 25 fl. Spesele neprevediute 11 fl. 25 cr. si cele de caletorie cu 15 fl., nefindu usitate, nu se potu incuiintia, avèndu in urmare sum'a de 26 fl. 25 cr. v. a. a se substerne aici fàra amènare.

In legatura cu acést'a, Onorat'a Directiune se fie recercata a respunde fara amènare la hartiile acestui comitetu dto 8 Aprilie 1887 Nr. 145 si 28 Martie a. c. Nr. 56.

Nr. 181. Cu provocare la insarcinarea primita cu datulu 3 Octomvrie a. c. Nr. 259 de a luá in séma si de a collaudá

Lucrarile efectuite de intreprindetoriul Avramu Iancu la casă a aparținătorului său după fericitul Avramu Iancu, d-lu Michailu Andreică raportă că până la repararea pe din afară a unui zid, totă lucrarile au fost seversite în conformitate cu condițiile de licitație; repararea zidului amintit nu s-a putut efectua din cauza unei colne pline cu lemne care a fost pe acela zid, care colnă înse din primăvara anului viitor se va muta de acolo, și atunci intreprindetoriul va efectua și această reparare. Materialul folosit de intreprindetori până la scădurile folosite, care paru a fi fost verdi, e solidu.

Încătu pentru modulu, cum ar fi să se folosească casă, că se aduca ceva venit, comitetul ar fi să se pună în concordanță cu d-lu Michailu Gombosiu, ori cu intreprindetoriul, ambii fiind vecini. (Ex. Nr. 359/1888).

— Spre sciintia, cu aceea, că intreprindetoriul Avramu Iancu se caute să îndeplinească și lucrările încă nerealizate; numai după ce și acestea lucrări se vor fi luat în séma, i se va putea elibera și restul din suma preliminată pentru lucrările din cestiune preste totu.

182. Se prezintă o socotă a maiestrului masarul Ardeleanu, în sumă de 2 fl. 80 cr. pentru unele reparaturi la ușile dela odaile de cancelarie a comitetului Asociației. (Ex. Nr. 359/1888).

— Sumă de 2 fl. 80 cr. v. a. se asemnează la cassă Asociației spre platire.

Nr. 183. Presidiul raportă că încătu pentru socotelele scălei Asociației pe anul scolar trecut, fostul director alu acestei scăole, d-lu S. Albini nu le-a subșternutu nici în urmă provocarei, ce i s-a facut pe basă concluziei comitetului datorită Noemvriei a. c. Nr. 348, de să în conformitate cu acelu concluzu a fostu amenintiatu cu darea în judecata.

— Se autorizează biroului să luă unu advacatu și a-i da acelu materialul de lipsă, pentru de a constringe pe d-lu S. Albini, pe calea judecătoriei se facă socotă, cu care este obligat că fostu directorul scălei Asociației.

Nr. 184. Au incurșu la comitetu taxe de membrii și de diplome dela Savu Mateiu din S. Sebesiu, Ioanu Oncescu din Reheu și comună politica Reheu căte 5 fl. pro 1888 și căte 1 fl. pentru diploma, Stefanu Morariu din Saschori 10 fl., Pavelu Vulcu 5 fl. pro 1888, Alexandru Darabantu din Bistrița 65 fl. v. a. că restantie pentru anii 1876—1888.

— Spre sciintia.

D. u. s.

George Baritiu m. p.,
presedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-lor Ios. Siulutiu, Zacharia Boiu, Nicanor Fratesiu.

Se verifica.

Nicanor Fratesiu m. p. **Zacharia Boiu** m. p. **Ios. Siulutiu** m. p.

Nr. 249/1889.

Procesu verbale

alături comitetului Asociației transilvane pentru literatură română și cultură poporului român, luat în sedință dela 4 Ianuarie 1889 n.

Președinte: George Baritiu. Membrii prezenți: Davidu Br. Ursu, Dr. Il. Puscariu, Ioanu Hani'a, E. Macellariu, I. Popescu, Z. Boiu, Parteniu Cosm'a.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 1. D-lu Seb. P. Radu, profesor gimnasialu în Blaj, carele de prezentu petrece în Budapest spre a se pregăti la facerea riguroșeloru, se roga se i se permită a respunde taxă de membru pro 1888 după ce se va reintroduce în Blaj, era să pâna atunci se fie considerat de membru alu Asociației. (Ex. Nr. 373/1888).

— Se incuvintă.

Nr. 2. Tipografiă archidiecesana prezenta 2 conturi, unul de 627 fl. 09 cr. v. a. pentru tipărirea și spedarea organului Asociației „Transilvania“ în anul 1888, și unul de 6 fl. 70 cr. pentru tipărirea unor formulare și a programelor pentru adunarea generală a Asociației din 1888. (Ex. Nr. 377 și 378 ex 1888).

— Sumă de 627 fl. 09 cr. v. a. precum și cea de 6 fl. 70 cr. v. a. se avisă la cassă pentru a fi platite: anumitu 627 fl. 09 cr. din poziția bugetului, menita pentru tipărirea foilei „Transilvania“, și 6 fl. 70 cr., avându a se pune în contul speselor neprevăzute.

Nr. 3. Reuniunea invetitorilor romani gr. or. din districtul VIII de invetimentu alu Reghinului, înființată în 1882, se roga a se da gratuită pe săma bibliotecei ei căte un exemplar din foilei „Transilvania“, de pe anii trecuti. (Ex. Nr. 386/1888).

— Cererea se incuvintă intru cătu voru permite impreguirările.

Nr. 4. Ioanu Ratiu, studentu de clasa VI gimn. în Clusiu, și stipendiatu alu Asociației, își motivă sporiu făcutu în studii în decursulu I-lui quartal alu anului scolarului curentu. (Ex. Nr. 387/1888).

— Spre sciintia.

Nr. 5. D-lu profesor sem. G. Dim'a, avându de a mai primi honorariul pe lună Iunie a anului scolar 1887/8 în sumă de 25 fl. v. a. pentru instrucțiunea în piano a 5 elev din internatul scălei Asociației, se roga, că comitetul se dispune a i se platî numită suma. (Ex. Nr. 388/1888).

— Si pâna se va finaliza afacerea cu depunerea socotelelor pe anul scolar trecut din partea fostului director alu scălei Asociației, sumă de 25 fl. v. a. ceruta de d-lu prof. G. Dim'a, se asemnează la cassă spre a fi platita în contul ratiociniului scălei pe anul scolar 1887/8.

Nr. 6. Aurelu Papu, invetiacelu de papucariu în Deju și fostu stipendiatu alu Asociației, se roga a i se acordă și pe viitor ajutoriul avutu, de ore-ce elu a parasit pe maiestrul seu de mai nainte și a intrat la altul din cauza tractamentului reu, și că nu era pusul la invetiatură meseriei, ci la alte servitii, elu înse nu avuse de scopu a parasit meșteria, ci numai a se muta la altu maiestr, la care se poate

invenția, precum și să facă. La cerere învenției alului Papu alatură și o cuitantie pentru rată din urma, ce îl-ar compete pe anul espirat 1888. (Ex. Nr. 392/1888).

— Cererea se incuvintă, acordându-se potențului ajutoriului avut și pentru viitor, cu acela adăus, că de acestu ajutoriu se va putea bucură numai cu începere dela 1 Ianuarie a. c. după ce o parte din jumetatea a două a anului trecut o să petrecă acasă.

Nr. 7. Directiunea Despartimentului IX (Simleu-Silvanie) substerne prin hărția de dtto 25 Decembrie 1888 Nr. 21 protocolulu adunarei generale a despartimentului, făcută la 6 August 1888 înainte și după prânz în comună Domninu, împreună cu sumă de 55 fl. intrati din taxe dela membrii ordinari. Din protocolulu adunării se vede:

1. Că premile stabilite în adunarea din anul 1887 s'au distribuit după cum urmăzează:

a) învențioriul din Băsesci Ioanu Chiră a primit 1 vacă cu vîtel;

b) învențioriul din Domninu Ipate Todorénu a primit 1 serofă cu 5 purcei;

c) învențioriul din Simleu Petru Longinu a obținut premiul de 20 taleri;

d) învențiorii Nicolae Maximu din Hurediu, Ioanu Olteanu din Pereceiu și Gavrila Hossu din Crasna, au primit căte 10 taleri;

e) 32 elevi ai scăolei din Domninu au primit cărti, bătiste, ghete și recuizite de scrisu.

2. Că la formarea premiilor numite au contribuitu:

a) G. Papu din Băsesci cu 1 vacă cu vîtel și cu 1 serofă cu purcei;

b) Dr. I. Nichita cu 20 fl. v. a.;

c) institutulu „Silvania” cu 20 fl. v. a.;

d) Alimpiu Barbolovici, vicariu cu 10 fl. v. a.;

e) Demetru Coroianu, protop. cu 10 fl. v. a.;

f) Andrei Cosma, dir. cu 10 fl., și restul l-a suplinit despartimentulu.

3. Că s'au incassat cu ocazia adunării cu totul 60 fl. v. a. și anume: 55 fl. dela membrii ordinari vechi și noi, și 5 fl. dela membrii ajutori; la cesti din urmă se adaugă și suma de 18 fl. intrati în decursul anului că ajutore.

4. Că s'a decis, că suma de 23 fl. intrati dela membrii ajutori, să se lase la dispoziția despartimentului pentru promovarea scopurilor culturale ale aceluia.

5. Că adunarea generală viitoare se va face în comună Tresnea, remanindu, că subcomitetul se fixează terminul tinerii. (Ex. Nr. 393/1888).

— Se adeveresc primirea sumei de 55 fl. v. a. cu aceea, că membrilor noi li se va estrada diploma numai după ce vor fi obținută aprobatia adunării generale a Asociației, și vor fi respunsi și taxă pentru diploma de căte 1 fl. Conclusulu referitor la distribuirea premiilor, precum și însemnarea celor ce au contribuit la formarea acestora, servescu spre placuta sciintia.

Reținerea sumei de 23 fl. pentru scopurile despartimentului se ia cu aprobatie la cunoștinția.

Nr. 8. Directiunea scăolei de fete cu internat a Asociației substerne prin hărția de dtto 25 Decembrie 1888

Nr. 321 procesulu verbalu al conferinției corpului didactic dela 22 Decembrie 1888. (Ex. Nr. 1/1889).

— Spre sciintia: Conclusele speciale luate la singurăticile puncte din procesulu verbalu numit, se vor comunica cu directiunea institutului.

Nr. 9. Au intrat la comitetu taxe de membrii dela Filip George din Albă-Iulia 5 fl. pro 1888, Tamas Nicolau din Grindu 5 fl. pro 1888, Dr. Moisil din Năseudu 2 fl. 50 cr. pro 1888, Gregoriu Pletosu din Năseudu 2 fl. 50 cr. pro 1888, Papu Stefanu din Mihalțiu 5 fl. pro 1888, Butnaru Zosim din Brăsăiovu 5 fl. pro 1888, Baritiu Jeronim din Sibiu 5 fl. pro 1888, Titu Budu din Săugatag-satu 5 fl. pro 1889, Nicolau Fratescu din Sănpetru 5 fl. pro 1888, Alimpiu Barbolovici din Simleu, Simionu Aros din Simleu, Andrei Cosma din Supurulu de susu, Vasile Patcasu din Hotovanu, Teodoru Papu din Ortelec, Florianu Ciocanu din Cehu, Ioanu Popu din Domninu, Michaiu Borbeiu din Ghimbav, Vasile Mică din Odorhei, Vasile Ghetie din Cuceu, Vasilie Papu din Selsigăcăte 5 fl. pro 1888; Nicolau Marinu din Bistrița, Florianu Ciocanu din Cehu și Ioanu Popu din Domninu căte 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia.

Nr 10. Avându-se în vedere, că practica observată până acum de a se incassa taxele anuale restante dela membrii ordinari ai Asociației prin mandate postale, trimise singurăticilor din centrul, n'a intimat consimtiul tuturor despartimentelor Asociației, cerându-se din partea unor expresi, că să se mențina usul din trecut; avându-se în vedere, că prin aceea, că o parte mare din mandatele trimise ni s'au returnat, fără a fi fostu onorate de către adresat, cauându-se astfelui cassei Asociației numai spese; avându-se în vedere, că după unele din mandatele trimise ni s'a luat repertu de timbru și că recursul nostru în această cauză a fostu respinsu din partea locurilor competente, de unde va urmă, că sustinându-se această practică și în viitor, vom avea se ne asteptam la spese și mai mari că în trecut:

— Cassariulu Asociației d-lu Gerasim Candrea, primește însarcinarea a studiul lucrului și a face comitetului la timpul seu propunerii relative la modalitatea, cum ar fi să se însarcineze On. Directiuni ale despartimentelor se încaseze deosebită cătu mai îngribă restantele de pe anul trecut 1888, pentru că se-i fă comitetului posibilă a stabili definitiv listă membrilor ordinari cu taxa anuală, și pentru a se putea scri, cui e și se trimită în anul acesta fără „Transilvania” în conformitate cu conclusulu adus în adunarea generală a Asociației făcută în Albă-Iulia.

D. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretar II.

Verificarea acestui procesu verbalu se încredează d-lor: Ioanu Hanića, Parteniu Cosma, Ioanu Popescu.

Să cetitu și verificatu.

Sibiul, în 5 Ianuarie 1889.

Parteniu Cosma m. p. Ioanu Popescu m. p. Ioanu Hanića m. p.

Necrológe.

Mórtea érasi mai secerà dintre membrii fruntasi ai Asociatiunei nóstre in intavale fórte scurte. Noi primiram acestea necrológe:

† **Paulu Dunc'a de Sajo**, consiliariu gubernialu regescu in pensiune, membru fundatoru alu „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“, precum si membru ordinariu alu comitetului „Asociatiunei“ dela infinitarea ei pâna in presentu, fostu membru alu senatului imperialu si fostu deputatu dietalui, presedinte alu comitetului parochialu alu bisericei gr.-cath. din Sibiu, membru alu comisiunii comitatense si alu consiliului cetătiescui etc., dupa unu serviciu de statu activu si conscientiosu de preste 42 ani, in alu 89-lea anu alu etatii sale, in urm'a unui morbu de 14 dile, in 1 Decembrie la 3 óre diminéti'a fiindu impartasitu cu sfintele Taine, 'si a datu nobilulu sufletu in mânile Creatorului.

Remasitiele pamentesci ale scumpului si neuitatului decedatu s'au transportatu Luni, in 3 Decembrie a. c. st. n. la 2 óre dupa amédi din cas'a sa proprie, strad'a Cisnadie Nr. 2 in cimiteriulu din suburbii Iosefinu (pórt'a Cisnadie) spre repausu eternu.

Cuprinsi de adâncă durere aducemu acésta durerósa si trista scire la cunoscentia tuturoru consangeniloru, amiciloru si cunoscutiloru decedatului in Domnulu.

Sibiu, in 1 Decembrie 1888 st. n.

Iosefin'a Pascovics nasc. *Dunc'a de Sajo*, *Ann'a Dunc'a de Sajo*, că fice. *Emil Pascovics*, *Eugen Pascovics*, că nepoti. *Luis'a Dunc'a de Sajo*, că nepóta.

† Capitululu Catedralei Metropolitanane gr.-cath. din Blasius cu adâncă dorere aduce la cunoscintia incetarea din viatia a iubitului confrate **Ioanu Fekete Negruțiu**, canonicu, lectoru alu bisericei catedrale Metropolitanane din Blasius, asesoru alu Tribunalului matrimonialu de a II-a Instantia pentru diecesele sufragane, inspectoru alu toturoru scóleloru elementarie din archidiecesa, membru alu esactoratului si alu comisiunei scolastice archidiecesane. Asesoru alu săntului scaunu Metropolitanu, asesoru alu consistoriului episcopescu alu Gherlei, membru pre viétea alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, care in urm'a unui morbu indelungatu Marti in 4 Decembrie st. n. 1888 la 2 óre nótpea provediutu cu cele sante, si-a datu blandulu seu sufletu in mânile Creatorului in alu 71-lea anu alu vietiei si alu 45-lea alu preotiei sale.

Remasitiele-i pamentesci s'au inmormentat dupa ritulu săntei biserici Mercuri in 5 Decembrie 1888 la 2 $\frac{1}{2}$ óre dupa amédi in cimiteriulu bisericei parochiale din locu.

Blasius, 4 Decembrie 1888.

Fi-ei tierin'a usióra si memor'i'a binecuventata!

† Subscrisii cu inima frânta de durere aducu la cunoscintia tuturoru rudeniloru si amiciloru, că multu iubitulu loru fiu, respective sochiu, frate, tata si mosiu **Vasilie Rosiescu**, paroch si protopresbiteru gr.-or. alu tractului Clusiu, fostu deputatu alu congresului nationalu bisericescu si alu sinodului archidiecesanu gr.-or., membru pe viatia alu „Asociatiunei

transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“, membru in comitetulu municipalu alu orasiului Clusiu, s. c. l. dupa unu morbu greu si indelungatu, imparatasitu fiindu cu sfintele taine, a reposatu in 27 Noemvrie la 1 óra diminéti'a in anulu alu 62-lea alu vietii sale pline de activitate si in alu 37-lea alu fericitei sale casatorii.

Osemintele multu regretatului defunctu s'au asiediatu spre odihna vecinica Marti in 29 Noemvrie (11 Decembrie) a. c. la 3 oare dupa amédi in cimiteriulu bisericei gr.-or. din locu.

Fi-ei tierin'a usióra si memor'i'a neuitata!

Clusiu, 27 Noemvrie (9 Decembrie) 1888.

Ioanu Veresiu-Rosiescu, parochu gr.-or. in Gherő-Osiorcheiu, tata. *Ann'a Rosiescu* nasc. *Teutianu*, sochie. *Ecaterina si Miron'a* surori. *Tuliu Rosiescu*, capelanu prot. gr.-or. in Clusiu. *Elis'a* mar. Dr. *Isacu, Aureli'a* mar. *Piposiu, Corneliu*, rigor. in medicina, *Mar'i'a, Amal'i'a* si *Romulu*, stud. de gimn., fii si fice. Dr. *Aureliu Isacu*, advocatu si *Pompiliu Piposiu*, publicistu, gineri. *Ann'a Rosiescu*, nas. *Maxim*, nora. *Valeri'a, Iuliu* si *Eugen Rosiescu*, *Aurelu* jun., *Valeri'a, Emiliu* si *Luci'a Isacu, O. Horic'a* si *Traianu Piposiu*, nepoti.

Bibliografia.

— Istor'i'a Romaniloru din Daci'a Traiana de A. D. Xenopol, professoru la Universitatea din Iasi.

Motto: „Nu sunt vremile sub cîrma omului ci bietulu omu sub vremiu“. Miron Costin.

Volumulu I. Istor'i'a veche din vremile cele mai vechi pâna la intemeierea tieriloru romane (cu patru charte). Iasi, Tipo-litografia H. Goldner, Strad'a Primariei 1888.

— Cântece moldovenesci de Elen'a Didri'a Odorica Sevastos. Iasi Tipografi'a Nationala, Strad'a Alecsandri 1888.

Câtra cetitori!

Crescuta pe malurile Sicnei, la casa cu raiu de gradina, incunjurata cu plopii betrâni cât vremea; decum sufla primavaraticulu vîntu si in florâa viorica si toporasii, vaile, si délurile ierau a mele. M'ademenea duiosulu glasu de flueriu; ciobanii 'mi-ierau prieteni si pascându oitiele pe costisie, mà deprindeau cântece.

La vîrsta de trei ani jucamu cântându:

Haide rôta rotilitia
Pe sub mân'a lui baditia;
Nu te teme ca'i cadea,
Că baditi'a te-a tînea!

ér' pe la patru ingînamu cu viersu: duiosu: „fratele razletiu“, deci nu me intrebati, cum, de unde si cine mi le au spusu; cântecele poporane m'au leganatu si m'au crescutu.

Precum marea cu inima deschisa primește apele tuturoru isvôrelor, asia si tu tiar'a mea, rogute, primește selbatecului mieu parauasiu de munte.

Elena Didri'a Odorica Sevastos.

Iasi, 4 Maiu 1888.

— Woerl's Reisehandbücher: Ungarn, Land und Leute. Zur Reise und zum Studium von Rudolf Bergner.

Mit 47 Illustrationen, Karten und Stadtplänen. Würzburg, (Bayern) 1888. Wien, I Spiegelgasse 12. 1888.
Verlag von Leo Woerl.

— Documente privitive la Istoria Romanilor cu culese de Eudoxiu de Hurmuzaki.

Publicate sub auspiciile Ministerului cultelor si Instrucțiunii publice si ale Academiei Romane. Volumul III partea II. 1576—1600. Cu portretul lui Petru Voda Schiopulu. Bucuresci 1888.

— Academia Romana. 1. O scrisoare autografa dela Michaiu Vitezulu. 2. Stégulu lui Sierbanu-Voda Cantacuzino. 3. Noue descoperiri numismatice Romane. Cuvântare pentru aniversarea diley de 10 Maiu ținuta de Dimitrie A. Sturz'a, membru alu Academiei Romane. Extrasu din analele Academiei Romane Seria II, Tom. VIII, Sect. II. Cu 1 stampa. Bucuresci Tipografia Academiei Romane Strad'a Coltiei, Nr. 42. 1888. Pretiulu 50 bani.

— Academia Romana. Dare de séma despre colectiunea de Documente Istorice Romane aflate la Wiesbaden. Cuvântare pentru Aniversarea diley de 10 Maiu ținuta de Dimitrie A. Sturz'a, membru alu Academiei Romane. Extrasu din analele Academiei Romane Seria II, Tom. VIII. Sectia II cu 4 stampe. Bucuresci Tipografia Academiei Romane Strad'a Coltiei, Nr. 42. 1888. Pretiulu 1 leu.

— Academia Romana. Notitie despre Slobodii de V. A. Urechia, membru alu Academiei Romane. Extrasu din analele Academiei Romane Seria II, Tom. IX. Sectia II. Memoriile Sectiunii Istorice. Bucuresci Tipografia Academiei Romane Strad'a Coltiei, Nr. 42. 1888. Pretiulu 40 bani.

— Academia Romana dela Tobolsk pâna in Chin'a. Note de calatorie de Spatarulu Nicolae Milescu 1675. Tradusa dupa textu grecescu de G. Sionu, membru alu Academiei Romane. Extrasu din analele Academiei Romane Seria II. Tom. X. Memoriile Sectiunii Istorice. Bucuresci Tipografia Academiei Romane Strad'a Coltiei Nr. 42. 1888. Pretiulu 1 leu.

— Academia Romana. Studiu asupra Legei celor XII Tabule de Ioanu Calenderu, membrulu corespondentu alu Academiei Romane, Seria II, Tom. X. Memoriile Sectiunii istorice. Bucuresci Tipografia Academiei Romane Strad'a Coltiei Nr. 42. 1888. Pretiulu 60 bani.

— Academia Romana. Didachiele s'au predicele metropolitului Antim Ivireanulu. Tomulu II. Studiu de episcopul Melchisedecu, membru alu Academiei Romane. Extrasu din analele Academiei Romane. Seria II. Tom. X. Memoriile Sectiunii istorice. Bucuresci. Tipografia Academiei Romane. Strad'a Coltiei Nr. 42. 1888. Pretiulu 40 bani.

Dela Redactiune.

Acesti Nri 1—2 se trimitu in urm'a dispositiunii anterioare a onoratului comitetu numai la ddnii membri cari au depus tax'a de membru pe anulu solaru 1888.

Anuntiu de abonamentu.

Cu 1 Ianuariu 1889 se incepe cursulu alu XX-lea alu foieș

„TRANSILVANIA“

pe anulu 1889.

Dupace in siedinti'a II a adunarei generale dela Alb'a-Iuli'a ținuta in 9 Augustu 1886 s'a reasumatu conclusul adunarei generale din Orascia si s'a decisu, că din 1 Ianuariu 1887 nu numai membrii fundatori si pe viatia, ci si toti membrii ordinari ai asociatiunei transilvane se primăscă acesta fóia gratis si franco de portulu posteji, asia avemu onore a face cunoscutu, că la toti domnii membri ordinari, căti platescu regulat tax'a de 5 florini v. a. pe anu, se va trimite Transilvania gratis pe fie-care anu.

Pentru nemembrii pretiulu este 3 fl. v. a. pe anulu intregu. Afara din monarchia 9 franci. Pe creditu nu se dă; nici se primește abonamentu pe semestru, ci numai pe anulu intregu.

Nr singuratici din anii trecuti nu se dau, căci tóte exemplarile remase neabonate s'au legatu in brosuri si ele formédia proprietatea Asociatiunei. Din aceste se vendu cu căte 2 fl. 1 exemplariu.

Din anii 1868 si din 1881 nu se mai afla nici unu exemplariu; din ceilalti ani se afla.

Banii de prenumeratiune se trimitu cu mandatul postalu de a dreptulu la Comitetulu Asociatiunei transilvane in Sibiu.

Pe lângă alte scrieri destinate pentru publicare, se primește ori-ce anuntiuri bibliografice, cumu si recensiuni sau dari de sama, inca si critice scrise in spiritu obiectivu asupr'a productelor literarie, scientifice si artistice.

Spre a se face de aici espeditiunile cătu mai regulat, ddnii membri noi si ddnii prenumerantii sunt rogati, că pe lângă scrierea cătu mai limpida a numelui, connumelui si localitatiei, se nu'si pregete a pune esactu si post'a din urma, in tóte casurile unde locuintele nu se afla in cetate sau orasiu bine cunoscutu si frequentat.

Multime mare de comune au acelasi nume, căte 4—6 pâna la 14 comune totu cu unu nume. De aceea in casuri nenumerate cauta se adaogemu la addressa si comitatulu sau districtulu in care ne aflam, că se nu ratacăse addressele dintr'unu comitatu in altulu, din o tiéra in alt'a.

Mai multe sute de comune au nomenclatur'a loru in căte trei si patru limbi. In casuri de acestea se nu credemu că espeditorii postelor cunoscu tóte comunile dupa tóte numele loru, ci trebuie se puna insusi abonatului numele comunei in căte doue limbi si anume in limb'a statului. Din lipsa de addressa esacte mii de scrisori si diarie se intorcă inapoi la post'a de unde s'au trimis in lumea larga, éra apoi daca nu se iau dela posta, in căteva luni se ardu.

Redactiunea.